

Sygn. akt V RC 753/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 marca 2013r.

Sąd Rejonowy w Białymstoku V Wydział Rodzinny i Nieletnich

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Barbara Półtorak

Protokolant: Teresa Czarnecka

po rozpoznaniu w dniu 8 marca 2013r. w Białymstoku

sprawy z powództwa Z. S.

przeciwko T. S. (1)

o ustanowienie rozdzielności majątkowej

I. oddala powództwo

II. zasądza od Skarbu Państwa Kasa Sądu Rejonowego w Białymstoku na rzecz adw. E. S. z tytułu pełnomocnictwa ustanowionego z urzędu, kwotę 442,80 zł (czterysta czterdzieści dwa złote i 80/100), w tym kwotę 82,80 zł (osiemdziesiąt dwa złote i 80/100) z tytułu 23% stawki podatku VAT

III. odstępuje od obciążania stron nieuiszczonymi kosztami sądowymi, które przejmuje na rachunek Skarbu Państwa

IV. zasądza od powoda Z. S. na rzecz pozwanej T. S. (1) kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w sprawie

UZASADNIENIE

Powód Z. S. pozwem z dnia 26 listopada 2012r. wniósł o ustanowienie rozdzielności majątkowej z żoną T. S. (1) z dniem 30 września 2012r.

W uzasadnieniu swego żądania wskazał, że od dnia 30 września 2012r. pozostaje w faktycznej separacji z żoną, wyprowadził się z zajmowanego wspólnie mieszkania i od tego czasu nie utrzymuje z żoną żadnych kontaktów. Strony prowadzą oddzielne gospodarstwa domowe, nie mają wspólnego budżetu, nie konsultują wydatków i nie zarządzają majątkiem wspólnym, nie posiadają wspólnego rachunku bankowego. Powód nie ma wpływu na to, co dzieje się we wspólnym mieszkaniu.

Pełnomocnik pozwanej wnosił o oddalenie powództwa podnosząc, że między stronami toczy się sprawa rozwodowa, a wyrok Sądu Okręgowego ustanowi rozdzielność majątkową. Jednocześnie oponował żądaniu ustalenia wspólności z datą wsteczną.

Sąd ustalił co następuje.

Z. S. i T. S. (1) zawarli związek małżeński w dniu 26 lutego 1981r. w B. (odpis skrócony aktu małżeństwa k. 7). Z tego związku urodziło się dwoje dzieci: T. 4 sierpnia 1981r. i K. 8 grudnia 1982r. (przebywa za granicą).

Z. S. ma 58 lat, wykształcenie zawodowe – mechanik maszyn budowlanych. Jest rencistą z tytułu niezdolności do pracy do dnia 28 lutego 2014r. – renta w kwocie 1158 zł (decyzja i zaświadczenie k. 8 – 9). Choruje na chorobę wieńcową, cukrzycę, niewydolność krążenia, nadciśnienie tętnicze, hipercholesterolemię, zakrzepicę żył, zmiany zwyrodnieniowe (informacje o stanie zdrowia k. 10 – 13)

Pozwana T. S. (1) ma 56 lat, jest rencistką jako osoba trwale niezdolną do pracy – otrzymuje też zasiłek pielęgnacyjny, przeszła bowiem w 2011r. operację usunięcia torbieli pajęczynówki. Ma problemy z mową – nie mówi wyraźnie, porozumiewa się więc często z otoczeniem za pomocą pisania na kartkach (kopie kart informacyjnych k. 83 – 84, protokół zeznań k. 81 – 82, wyjaśnienia powoda k. 102)

W trakcie małżeństwa strony nie zawierały umów majątkowych małżeńskich, nie zaciągały długów ani pożyczek, wspólnych ani odrębnych – poza ratalną spłatą kuchenki gazowej. Pozwana pracowała na dwa etaty (jeden pełen a drugi 5/8) i przeznaczała wszystkie swoje dochody na potrzeby rodziny. Jej zarobki oraz renta powoda trafiały na konto pozwanej, z której powód opłacał rachunki. On też prowadził gospodarstwo domowe. Oszczędności stron zostały ulokowane na lokacie na nazwisko pozwanej, do której upoważnienie posiadał Z. S.. Pozwana nie była osobą rozrzutną, zachowywała się normalnie (zeznania powoda k. 71).

W dniu 28 września 2012r. doszło do interwencji Policji w miejscu zamieszkania małżonków. Z notatki z tego zdarzenia oraz wyjaśnień powoda wynika, że doszło do uderzenia przez niego syna T. nożem (k. 78, zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa k. 79 - 80). W wyniku tego zdarzenia powód wyprowadził się z domu 30 września 2012r. do siostry, w dniu 1 października 2012r. stawiał się jeszcze po swoje rzeczy, które żona wydała mu na klatce schodowej.

Od tego czasu, po okresie sms-owania, który trwał blisko do końca listopada 2012r. (wydruki smsów z akt VII K 1189/12), ustały kontakty małżonków S. zarówno bezpośrednie, jak też na odległość.

Mieszkając u siostry H. R. powód w dniu 1 października 2012r. założył własne konto, na które przekazywana jest obecnie jego renta, zaciągnął też w listopadzie 2012r. kredyt w kwocie 2000 zł na bieżące potrzeby życiowe (umowa pożyczki k. 65 - 69). Na własne utrzymanie u siostry przekazuje ok. 400 zł miesięcznie, nie opłaca jednak rachunków związanych z dorobkowym mieszkaniem, w którym pozostała żona i syn (zeznania świadka H. R. k. 54 – 55).

W postępowaniu przygotowawczym dotyczącym znęcania się nad żoną i synem oraz uszkodzenia ciała syna, Z. S. miał orzeczony dnia 30 września 2012r. środek zapobiegawczy w postaci poręczenia majątkowego, dozoru Policji, stawiania się na Komisariacie Policji wraz z obowiązkiem opuszczenia lokalu mieszkalnego przy ul. (...) (k. 88 – 89, 93).

Z opinii sądowo – psychiatrycznej sporządzonej dla potrzeb tej sprawy wynika, że u powoda stwierdzono prymitywizm myślenia prawdopodobnie pochodzenia środowiskowego, nie stwierdzono zaś choroby psychicznej, upośledzenia umysłowego ani innego zakłócenia czynności psychicznych (k. 94 – 99).

Przesłuchani w sprawie karnej świadkowie T. S. (2), K. S. – dzieci stron – zeznały zgodnie, że powód w trakcie małżeństwa, mimo szeregu problemów zdrowotnych - nadużywał alkoholu, wyzywał domowników i był agresywny wobec nich, ale nigdy fizycznie. Sytuacja ta pogorszyła się po operacji T. S. (1) w 2011r. (zeznania świadków k. 79 – 80, 91 – 92, 104 - 106).

Z. S. nie przyznał się do stawianych mu zarzutów w sprawie karnej. Przyznał, że w trakcie zajścia w dniu 28 września 2012r. był pod wpływem alkoholu (wyjaśnienia k. 85 – 87).

W sprawie I C 1846/12 Sądu Okręgowego w Białymstoku wyrokiem z dnia 27 lutego 2013r. orzeczony został rozwód stron – bez orzeczenie o winie. Jednocześnie jednak Sąd nakazał eksmisję Z. S. z zajmowanego wspólnie z rodziną lokalu przy ulicy (...) w B. (informacja k. 62).

Majątkiem stron jest obecnie mieszkanie własnościowe przy ul. (...) w B., zajmowane obecnie przez pozwaną i syna. Mają też lokatę na kwotę 10.000 zł, której właścicielem jest T. S. (1), a powód był do niej upoważniony. Pełnomocnictwo zostało cofnięte jeszcze przed interwencją Policji tj. dnia 11 czerwca 2012r. (pismo banku k. 64).

Innego majątku wspólnego ani osobistego nie posiadają.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dokumentów, akt XVII K 1189/12 Sądu Rejonowego w Białymstoku p-ko Z. S. o czyn z art. 207 § 1 k.k. i inne (w tym kopii k.78 – 106), kopii akt I C 1846/12 (k. 36 – 48), wyjaśnień i zeznań powoda (k. 52 – 53, 70 -71) zeznań świadka H. R. (k. 54 – 55)

Sąd zważył co następuje.

Artykuł 52 § 1 i 2 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego stanowi, że z ważnych powodów każdy z małżonków może żądać zniesienia przez Sąd wspólności majątkowej zarówno ustawowej, jak i umownej, a wspólność majątkowa ustaje z dniem oznaczonym w wyroku, który ją znosi.

Celem takiego rozwiązania jest zapewnienie ochrony interesów małżonka słabszego ekonomicznie przed dowolnym uchylaniem ustroju wspólności majątkowej, który najpełniej realizuje zasadę równych praw obojga małżonków w dziedzinie stosunków majątkowych, stanowiących materialną podstawę funkcjonowania rodziny (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 20.05.1976r. w sprawie III CRN 373/75 OSNCP 1977, poz. 31).

Pojęcie ***ważnych powodów*** nie zostało zdefiniowane w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym, istnienie ważnego powodu wymaga rozważenia całokształtu okoliczności konkretnej sprawy. Najogólniej ujmując chodzi o takie okoliczności, które w konkretnej sytuacji faktycznej sprawiają, że wspólność majątkowa nie służy dobru drugiego małżonka oraz dobru założonej przez małżonków rodziny, a nawet prowadzi do sytuacji sprzecznej z zasadami współżycia rodzinnego.

W doktrynie prawa rodzinnego przyjęło się, że ważne powody to np.: trwonienie przez jednego z małżonków zarobków stanowiących ich wspólny dorobek; powodowanie uszczerbku w majątku wspólnym; takie okoliczności, które uniemożliwiają lub znacznie utrudniają wykonywanie zarządu przez każde z małżonków ich wspólnym majątkiem; marnotrawienie lub nie przyczynianie się do powstawania majątku wspólnego poprzez uleganie nałogom i zaniedbywanie obowiązków wobec rodziny; trwała separacja stanowiąca skutek trwałego rozkładu pożycia małżonków i inne.

Zgodnie z art. 52 § 2 k.r.o. rozdzielnosc majątkowa powstaje z dniem oznaczonym w wyroku, który ją ustanawia. W wyjątkowych wypadkach Sąd może ustanowić rozdzielnosc majątkową z dniem wcześniejszym niż dzień wytoczenia powództwa, w szczególności, jeżeli małżonkowie żyli w rozłączeniu.

Sąd na wstępie ustalił, że ewentualne zniesienie wspólności majątkowej małżeńskiej w przedmiotowej sprawie nie może pokrzywdzić wierzycieli, których interes należy także brać pod uwagę w tego rodzaju sprawach, bowiem strony nie posiadają istotnych długów, poza pożyczką powoda w kwocie 2000 zł, którą spłaca na bieżąco. Strony nie znosiły wspólności majątkowej umownie, nie było zatem przeszkód formalnych do wytoczenia powództwa.

Nie bez znaczenia jest jednak okoliczność, iż związek małżeński stron został rozwiązany przez rozwód wyrokiem Sadu Okręgowego w Białymstoku z dnia 7 marca 2013r. w sprawie I C 1846/12 (od którego strony nie zamierzają się odwoływać).

W tych okolicznościach orzeczenie rozwodu wprowadzi rozdzielnosc majątkową między byłymi małżonkami – w przedmiotowej sprawie zasadniczą więc kwestią była możliwość i potrzeba ustanowienia tej rozdzielnosci z datą wsteczną tj. żadaną przez powoda od dnia 30 września 2012r.

Rozpatrując zasadność tego wniosku Sąd uznał za konieczne podkreślić, że samo ustanowienie rozdzielności następuje z ważnych powodów, a nadanie jej mocy wstecznej ma miejsce w wyjątkowych wypadkach.

W ocenie Sądu taki wyjątkowy wypadek nie zaistniał w przedmiotowej sprawie, a ponadto żądanie powoda nie zasługuje na przyznanie mu ochrony prawnej.

Z. S. w szczególności nie wykazał, by T. S. (1) zaciągała długi lub pożyczki, trwoniła majątek, nie przyczyniała się do jego powstania – wręcz przeciwnie potwierdził, że w trakcie małżeństwa pracowała na dwa etaty, przeznaczała swoje dochody (jak powód rentę) na potrzeby domowe, nie była osobą rozrzutną (k. 71).

W tym miejscu powołać należy zeznania świadka H. R., która choć do czasu przyjęcia brata na domownika nie utrzymywała z nim częstych kontaktów – przez poprzedzające 30 lat była u niego 4 razy, a przez ostatnie 4 lata nawet ze sobą nie rozmawiali – to jednak potwierdziła w swoich zeznaniach, że bratowa pracowała na 2 etaty w trakcie trwania małżeństwa. Od brata słyszała, że boi się, aby żona nie ponabierała kredytów, choć nie ma wiadomości by faktycznie zaciągała obciążenia finansowe.

Powód podnosił także w sprawie, że żona cofnęła mu pełnomocnictwo do konta i lokaty – jednak z pisma banku wynika, że nastąpiło to już w dniu 11 czerwca 2012r., nie sposób więc uznać by fakt ten miał znaczenie w sprawie, skoro po tej dacie, do czasu interwencji z 28 września 2012r., małżeństwo stron funkcjonowało jak dotychczas.

Idąc dalej istotnym argumentem za uwzględnieniem powództwa miała być zdaniem strony powodowej separacja faktyczna małżonków, jednak w ocenie Sądu okoliczności podnoszone przez powoda w tym zakresie także nie zasługują na aprobatę.

Przyznać należy rzeczywiście, że wykazano w sprawie, iż strony pozostają w separacji faktycznej od kilku miesięcy, to jednak zdaniem Sądu niekoniecznie od 30 września 2012r. Do końca listopada 2012r. bowiem małżonkowie prowadzili ze sobą kontakty smsowe i należy im nadać wartość co najmniej rozmów, skoro pozwana ma trudności z mówieniem, nie jest rozumiana przez męża i porozumiewała się z nim pisemnie. S. te dotyczyły i spraw osobistego pożycia stron, możliwości odbudowy ich związku, ale także kwestii majątkowych – np. przekazania dokumentów rentowych powoda celem dysponowania przez niego własnym świadczeniem.

Nawet jednak przy przyjęciu separacji od listopada/grudnia 2012r. - żądanie powództwa nie może zostać uwzględnione.

W orzecnictwie i doktrynie przyjęto bowiem, że stan faktyczny separacji małżonków może stanowić ważny powód zniesienia wspólności tylko wtedy, jeżeli jest wynikiem trwałego i zupełnego rozkładu pożycia w rozumieniu art. 56 k.r.o., a ponadto zniesienie wspólności nie pozostaje w sprzeczności z dobrem rodziny (uchwała SN z dnia 28 maja 1973r, III CZP 26/73, OSNCP 1974, nr 4, poz. 65).

W wyroku z dnia 13 maja 1997r. w sprawie III CKN 51/97 (OSNC 1997/12/194) Sąd Najwyższy zajął stanowisko, że separacja faktyczna małżonków, uniemożliwiająca im współdziałanie w zarządzie majątkiem wspólnym, może stanowić ważny powód zniesienia przez sąd wspólności majątkowej małżeńskiej. Z żądaniem może wystąpić również małżonek, który jest wyłącznie winny separacji. Wina jego, jak też wzgląd na dobro rodziny lub pozwanego małżonka, powinny być brane pod uwagę jedynie przy ocenie żądania zniesienia wspólności z punktu widzenia zasad współżycia społecznego (art. 5 k.c.).

W ocenie Sądu powód zawinił separacji faktycznej nie tylko nagannym funkcjonowaniem w trakcie małżeństwa, ale w szczególności zachowaniem w dniu interwencji Policja 28 września 2012r. Efektem tego postępowania był środek zapobiegawczy w postaci nakazu opuszczenia lokalu mieszkalnego przy ul. (...), konieczność oddzielnego zamieszkania u siostry.

Wobec powyższego Sąd uznał za konieczne powołanie się na przepis art. 5 k.c., który stanowi, że nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego - takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. W takim właśnie kontekście wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 stycznia 2002r. w sprawie III CKN 426/98 (LEX nr 52653) w którym stwierdził m.in., że wzgląd na dobro pozwanego małżonka powinien być brany pod uwagę przy ocenie żądania zniesienia wspólności z punktu widzenia zasad współżycia społecznego (art. 5 k.c.). Podobne stanowiska zajął Sąd Najwyższy w: wyroku z dnia 12.09.2000. III CKN 373/99 LEX 51561, wyroku z dnia 17.09.1999r. I CKN 129/99 Prokuratura i Prawo 2000/1/38, wyroku z dnia 13.05.1997r. III CKN 51/97 OSNC 1997, nr 12, poz. 194; uchwała SN z dnia 28 maja 1973r, III CZP 26/73, OSNCP 1974, nr 4, poz. 65, wyrok SN z dnia 27 stycznia 2002r. w sprawie III CKN 426/98 LEX nr 52653, wyrok SN z dnia 12.09.2000 w sprawie III CKN 73/99, LEX 51561, wyrok SN z dnia 13.05.1997r. w sprawie III CKN 51/97, OSNCP 1997, nr 12, poz. 194.

Niezależnie od powyższej argumentacji Sąd doszedł do przekonania, że w okolicznościach przedmiotowej sprawy ustanowienie rozdzielności z datą wsteczną prowadziłyby do niesłusznego pokrzywdzenia strony pozwanej.

Nie tylko bowiem powód jest osoba schorowaną – także T. S. (1) przeszła skomplikowaną operację, jest obecnie rencistką całkowicie niezdolną do pracy, podczas gdy przed operacją pracowała na dwa etaty. Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że rodzina stron żyła na średnim poziomie, a właściwie to raczej skromnie, skoro konieczna była dodatkowa praca pozwanej, skoro kuchenkę gazową kupowano na raty. Małżonkowie nie dorobili się dużych oszczędności i istotne znaczenie ma dla nich lokata w kwocie 10.000 zł, powstała ze wspólnych oszczędności.

Ze wspólnych dochodów opłacane były też rachunki, które nie są obecnie zmartwieniem powoda. Fakt, że Z. S. ze swojej renty utrzymuje się u siostry i leczy, nie pozwala na automatyczne przyjęcie, że nie powinien być on odpowiedzialny za finanse związane z mieszkaniem, czy utrzymaniem żony w okresie separacji, kiedy to T. S. (1) bez swej winy, nagle, utraciła istotne przecież wsparcie dochodami męża, a sama już nie pracuje i uzyskuje jedynie rentę.

Dlatego Sąd uważa, że do czasu uprawomocnienia się wyroku rozwodowego, właśnie przez czas zawinionej przez powoda separacji, winna być wspólność majątkowa utrzymana, zabezpieczając także słuszne interesy strony pozwanej.

Konkludując postępowanie powoda z przyczyn wykazanych powyżej wypełnia dyspozycję art. 5 k.c. – jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, ponadto jego zarzuty wobec pozwanej nie znalazły odzwierciedlenia w materiale dowodowym jako ważne powody w rozumieniu art. 52 k.r.o., co w rezultacie nie pozwala na uwzględnienie powództwa - pkt. I wyroku.

Sąd zasądził na rzecz pełnomocnika powoda ustanowionego z urzędu kwotę 442,80 zł (w tym 82,80 zł z tytułu stawki 23% VAT w oparciu o § 7 ust. 1 pkt. 9 i § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu – (Dz.U. nr 163 poz. 1348 ze zmianami) – pkt. II wyroku.

Z uwagi na sytuację zdrowotną i majątkową powoda, zwolnionego od kosztów sądowych oraz położenie pozwanej trwale niezdolnej do pracy – Sąd odstąpił od obciążania stron nieuiszczonymi kosztami sądowymi, które przejął na rachunek Skarbu P. (pkt. III wyroku).

Zważywszy jednak na poniesienie przez T. S. (1) kosztów pełnomocnika w osobie radcy prawnego, z uwagi na jej wygraną, Sąd uznał za zasadne, zgodnie z regułą odpowiedzialności za wynik procesu, na mocy art. 98 i 99 k.p.c. zasądzić na jej rzecz kwotę 360 zł, której wysokość została ustalona w oparciu o § 6a ust. 1 pkt. 9 i § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu – (Dz.U. nr 163 poz. 1348 ze zmianami) – pkt. II wyroku.